

CONTRAPUNT ENTRE EL PASSAT I EL FUTUR, EL PRESENT COM A CAMP D'ACTUACIÓ DELS CIENTÍFICS CATALANS

per

Enric Casassas i Simó

President de l'Institut d'Estudis Catalans

Hem de donar les gràcies al professor Glick per la seva brillantíssima exposició, i al professor Pi-Sunyer per aquests comentaris tan viscuts. Hem d'agrair l'excel·lent exposició del professor Glick, no solament per erudita, sinó també pel seu contingut humà, el seu contingut humanístic. En aquesta exposició hem vist reflectida tot una època d'un interès ben extraordinari per a tots nosaltres. Hem escoltat una anàlisi dels temes i també de les persones, de les maneres d'ésser de les persones que hi participaren; i, en sentir els noms de molts dels implicats en aquesta història i abans que el professor Glick no en fes una sèrie de comentaris a la segona part de la seva conferència, a mi se m'ha fet ja present d'una manera molt intensa la qüestió del compromís dels científics envers els problemes de llur temps, no solament els problemes científics sinó també tots els problemes generals. En aquesta exposició del professor Glick i a partir de totes les conseqüències històriques que després seguiren, s'ha vist la demostració de fins a quin grau aquest compromís li és exigit al científic per la història en un moment o altre.

Ací assistim ara a la sessió inaugural del curs 1982-83 de la Societat Catalana de Ciències, formant part dels actes del cinquantè aniversari d'aquesta Societat. En realitat aquest cinquantè aniversari l'estem celebrant al llarg de tot un any o un any i mig, a causa de la indefinició del moment inicial en què fou establerta aquesta Societat, perquè hi ha dues o tres dates que podrien prendre's com a punts de partida; el fet és que d'actes importants, diguem-ho així, n'hem fets tres, i aquest n'és el tercer. El primer acte fou l'inaugural del curs passat, en el qual el professor Gabriel Ferraté, Vice-president de la CIRIT, ens parlà de la política científica de la Generalitat i comentà algunes idees generals sobre la política que és previsible que la Generalitat desenvolupi en el terreny de la recerca. El segon acte fou la Jornada Jubilar que duguérem a

terme al començament d'aquest any, en la qual el professor Klose parlà de "Canals de cooperació científica internacional dins el marc de la Comunitat Econòmica Europea"; el tercer és aquest acte d'avui. A mi m'agradaria de fer la glossa següent: aquells dos actes anteriors foren uns actes amb temes de projecció vers el futur, mentre que l'acte d'avui és un acte de reflexió i d'anàlisi històrica d'un passat proper, i en aquest contrapunt entre el passat i el futur tenim el present. En realitat, entre la troca de mil fils embullats que constitueixen el passat, d'una banda, i la troca de mil fils que constituirà el futur, de l'altra, hi ha una zona d'intersecció amorfa, difusa, en certa manera caòtica, que és la que en diem present, i ací és on nosaltres som i hem d'actuar. La feina que s'ha de fer en el present consisteix a cercar els fils significatius de la troca del passat i els fils que poden ésser o que han d'ésser significatius de la troca del futur, i intentar de nuar-los. Aquesta tasca del present, en el camp de la ciència, vol dir, per a la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques i per a l'Institut d'Estudis Catalans, participar, contribuir d'una manera decidida als esforços que s'estan fent, que estem fent, per superar les dificultats cròniques que impedeixen o retallen el ritme de creixement de l'activitat científica en el nostre país. I això, àdhuc tenint en compte els comentaris que ens ha fet el professor Glick, avui, sobre l'internacionalisme de la ciència i sobre el fat, que pot ésser fins i tot advers, de les escoles, àdhuc les més brillants, que es puguin crear dins un país petit, a les quals l'internacionalisme de la ciència pot dispersar.

Bé, d'una manera o altra, l'Institut i la Societat Catalana de Ciències hem de contribuir decididament a superar les dificultats inveterades que entorpeixen el desplegament en molts fronts d'una activitat científica digna, tant les dificultats que procedeixen de les institucions com les que procedeixen realment de la nostra manera d'ésser pròpia o bè de la manera d'ésser general de les persones. També hi ha una altra finalitat a acomplir, una tasca de tipus més bàsic a dur a terme per aquestes entitats, que és la de contribuir a la intensificació de l'ambient científic en general (parlo dins la nostra societat), a crear una sensibilització de la societat envers els temes de la ciència, perquè és aquesta sensibilització, és aquest ambient, allò que permet el floriment de la ciència, allò que permet també l'establiment d'una política científica per part dels organismes que en tenen la responsabilitat. En aquest sentit de la creació d'un ambient de cultura científica sòlida, d'una sensibilització de la societat envers els temes científics, actes com el d'avui són fites importants. És en aquest sentit que felicito la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques per haver organitzat aquest acte.